

ДОВІДКА

про стан оперативності розгляду кримінальних справ місцевими та апеляційними судами загальної юрисдикції, з огляду на вимоги Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практику Європейського суду з прав людини

Розглянувши матеріали оперативності розгляду кримінальних справ місцевими та апеляційними судами загальної юрисдикції рада суддів загальних судів попередньо встановила.

Утвердження в Україні принципу верховенства права, забезпечення захисту прав людини передбачає дотримання стандартів, встановлених міжнародними актами.

Статтею 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року (далі — Конвенція) закріплено право кожної людини, проти якої висунуто кримінальне обвинувачення, на справедливий і відкритий його розгляд впродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом.

Тривалий час критерії розумності строку провадження були визначені виключно прецедентною практикою Європейського суду з прав людини та похідною від неї вітчизняною судовою практикою.

В контексті своїх рішень Європейський суд з прав людини неодноразово зазначав, що період розумного строку розпочинається з моменту «вручення індивіду компетентним органом офіційного повідомлення про обвинувачення його у вчиненні кримінального злочину» (судові рішення у справах «Дьюєр проти Бельгії», 1980 рік; «Скле проти Німеччини», 1982 рік) і завершується остаточним вирішенням справи, включаючи апеляцію і касацію (рішення у справі «Девер проти Бельгії», 1980 року).

Кримінально-процесуальним законодавством України на відміну від цивільно-процесуального не визначено, в який строк суд має розглянути кримінальну справу (кримінальне провадження) по суті з постановленням вироку чи іншого судового рішення.

З введенням в дію КПК України 2012 положення ч. 1 ст. 6 Конвенції щодо вирішення кримінального провадження впродовж розумного строку знайшли своє відображення в ст. 28 КПК України, у відповідності до частини 1 якої, під час кримінального провадження кожна процесуальна дія або процесуальне рішення повинні бути виконані або прийняті в розумні строки.

Критеріями для визначення розумності строків кримінального провадження у відповідності до ч. 3 ст. 28 КПК України є:

- складність кримінального провадження, яка визначається з урахуванням кількості підозрюваних, обвинувачуваних та кримінальних правопорушень, щодо яких здійснюється провадження, обсягу та специфіки процесуальних дій, необхідних для здійснення досудового розслідування тощо;
- поведінка учасників кримінального провадження;
- спосіб здійснення слідчим, прокурором і судом своїх повноважень.

Статтею 28 КПК України також встановлено такі загальні положення щодо розумного строку: кримінальне провадження стосовно особи, яка

тримається під вартою, неповнолітньої особи має бути здійснено невідкладно і розглянуто в суді першочергово; кожен має право, щоб обвинувачення стосовно нього в найкоротший строк або стало предметом судового розгляду, або щоб відповідне кримінальне провадження щодо нього було закрито; підозрюваний, обвинувачений, потерпілий мають право на звернення до прокурора, слідчого судді або суду з клопотанням, у якому викладаються обставини, що обумовлюють необхідність здійснення кримінального провадження (або окремих процесуальних дій) у більш короткі строки, ніж ті, що передбачені КПК.

Захист особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень, охорона прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження, а також виконання інших завдань кримінального судочинства, ефективність його здійснення великою мірою залежить від якнайшвидшого вирішення судом цих справ по суті.

Якщо ч. 1 ст. 308 КПК України передбачена можливість оскарження прокурору вищого рівня недотримання розумних строків слідчим, прокурором під час досудового розслідування, то положення, які би дозволяли оскарження недотримання розумних строків під час судового розгляду, в КПК України відсутні, хоча Європейський суд з прав людини неодноразово висловлював позицію щодо необхідності існування у національному законодавстві норм, за допомогою яких заявник міг би оскаржити тривалість провадження у справі та пришвидшити її розгляд.

Рішенням Ради суддів загальних судів № 17 від 14 березня 2013 року, доручено головам апеляційних загальних судів надати Раді суддів загальних судів інформацію по місцевим та загальним судам відповідної адміністративно-територіальної одиниці за період з 01 січня 2013 року по 01 липня 2013 року про кількість справ, які знаходяться на розгляді понад рік, для подальшого аналізу та встановлення причин порушення строків розгляду таких справ.

На жаль, різними апеляційними судами при наданні статистичних даних за основу взяті неоднакові критерії (наприклад, одні апеляційні суди надавали статистичні дані з урахуванням справ, провадження в яких зупинено, інші без урахування таких, в одних випадках надавалися статистичні дані щодо кількості справ, не розглянутих понад 6 місяців, в інших – понад рік; тощо), що унеможливило співставлення та зведення цих даних до єдиних знаменників.

Довідки Апеляційних судів Хмельницької, Рівненської, Івано-Франківської, Сумської, Львівської областей фактично містять лише статистичні дані щодо кількості справ, які перебувають в провадженні судів більше 6 місяців та/чи понад 1 рік з формальним зазначенням причин тривалого розгляду справ.

Водночас, слід відзначити, що в довідках Апеляційних судів Київської, Кіровоградської, Дніпропетровської, Миколаївської, Закарпатської, Донецької областей, міст Севастополя та Києва, наряду із статистичними даними, розгорнуто висвітлені причини тривалого розгляду кримінальних справ, запропоновано шляхи покращення оперативності розгляду справ.

Кількісний показник тривалий час нерозглянутих кримінальних справ

згідно статистичних даних, наданих апеляційними судами, виглядає наступним чином:

- ❖ на розгляді районних судів м. Києва станом на 01.07.2013 перебувало 509 кримінальних справ, судовий розгляд в яких тривав понад 1 рік, що на 32 справи менше, ніж на початок року. Питома вага нерозглянутих понад 1 рік справ становить 21,27% від кількості справ, що перебували на розгляді в судах протягом півріччя. Не розглянуто 119 кримінальних справ щодо 281 особи, за якими 277 осіб тримаються під вартою і рахуються за судами понад 1 рік, що на 50 справ та 53 особи менше, ніж на початок року;
- ❖ станом на 01.07.2013 у провадженні місцевих судів м. Севастополя перебувало 408 кримінальних справ, які не розглянуті понад 6 місяців;
- ❖ в провадженні місцевих загальних судів АР Крим перебувало 19 кримінальних справ (без урахування справ, по яким провадження зупинено), які не знаходять свого вирішення по суті понад 1 рік, з них 9 кримінальних справ щодо 34 осіб, які утримуються під вартою більше 6 місяців;
- ❖ місцевими загальними судами Вінницької області понад 1 рік не розглянуто 246 справ, з яких в 70 справах провадження зупинено;
- ❖ в провадженні місцевих загальних судів Волинської області понад 1 рік перебувало 3 кримінальні справи відносно 4 осіб;
- ❖ за період з 01.01.2013 по 01.07.2013 в провадженні місцевих загальних судів Дніпропетровської області перебувала 231 кримінальна справа, провадження в яких тривало понад 1 рік, по яким 2919 разів оголошувалася перерва, 162 рази відкладався розгляд справи, 43 рази судовий розгляд справи було зупинено;
- ❖ місцевими загальними судами Донецької області станом на 01.07.2013 понад 1 рік не розглянуто 417 кримінальних справ відносно 705 осіб, що складає 2,66% від справ, що перебували в провадженні. Не розглянутих кримінальних справ, по яким особи тримаються під вартою та рахуються за судами понад 1 рік – 94 відносно 178 осіб, що складає 1,9% від справ, що перебувають в провадженні;
- ❖ станом на 01.07.2013 в провадженні місцевих загальних судів Житомирської області перебувало 146 кримінальних справ, судовий розгляд в яких тривав в строк понад 6 місяців до 1 року, понад 1 рік до 2 років – 133 кримінальні справи, не розглянуто понад 2 роки – 52 кримінальні справи.
- ❖ на розгляді місцевих загальних судів Закарпатської області понад 1 рік перебувало 194 кримінальні справи, з них у 94 справах провадження зупинено;
- ❖ загальна кількість кримінальних справ, що не розглянуті понад 1 рік місцевими загальними судами Запорізької області - 117;
- ❖ в провадженні загальних місцевих судів Івано-Франківської області на кінець звітнього періоду більше 1 року перебувало 119 кримінальних справ;

- ❖ в провадженні місцевих судів Київської області перебувало 139 кримінальних справ відносно 228 осіб, провадження щодо яких здійснюється понад 1 рік, з яких 36 кримінальних справ відносно 64 осіб, відносно яких застосовано запобіжний захід у виді тримання під вартою, у тому числі щодо 2 неповнолітніх;
- ❖ у районних та міськрайонних судах Кіровоградської області станом на 01.07.2013 перебувало 44 кримінальні справи, судовий розгляд яких тривав понад 1 рік;
- ❖ на розгляді місцевих загальних судів Луганської області на кінець звітнього періоду перебувало 585 справ відносно 954 осіб, судовий розгляд яких здійснюється понад 6 місяців, з них 105 справ щодо 142 підсудних, які утримуються під вартою;
- ❖ станом на 01.01.2013 залишок нерозглянутих кримінальних справ судами Львівської області складав 1754 справи, з яких не розглянуто в строк понад 1 рік до 2 років - 189 кримінальних справ, а понад 2 роки - 59 справ. Статистичні дані на 01.07.2013 відсутні.
- ❖ в провадженні загальних місцевих судів Миколаївської області більше 1 року на кінець звітнього періоду перебувало 45 кримінальних справ;
- ❖ статистичні дані про кількість кримінальних справ, які знаходяться на розгляді понад 1 рік, апеляційним судом Одеської області не надані;
- ❖ в провадженні місцевих загальних судів, які знаходяться під юрисдикцією Апеляційного суду Полтавської області, понад 6 місяців не знаходять свого вирішення 49 кримінальних справ за КПК України в редакції 1960 року та 4 кримінальних провадження за правилами КПК України 2012 року, а всього 53 кримінальні справи, що становить 1,44 % від кількості справ, що перебували на розгляді, та 5,94 % від кількості нерозглянутих справ та проваджень. Серед зазначених справ 8 відносно 23 осіб, по яких підсудні утримуються під вартою, що на 60% менше порівняно з даними на початок 2013 року. У строк понад 2 роки залишаються нерозглянутими 4 кримінальні справи. В Апеляційному суді Полтавської області станом на 01.07.2013 відсутні кримінальні справи (кримінальні провадження), по яким судочинство здійснюється більше 6 місяців, за виключенням 5 справ, по яким провадження зупинено у зв'язку з розшуком або хворобою засуджених;
- ❖ в місцевих загальних судах Рівненської області станом на кінець звітнього періоду на розгляді понад 1 рік перебувало 117 справ, з них зупинено провадження у 52 справах;
- ❖ в місцевих загальних судах Сумської області перебувало 16 нерозглянутих справ щодо 42 осіб, що утримувались під вартою понад 1 рік;
- ❖ станом на 01.07.2013 у провадженні місцевих загальних судів Тернопільської області перебували 33 кримінальні справи відносно 54 осіб, провадження щодо яких здійснювалося понад 1 рік;
- ❖ у відповідності до статистичного звіту в місцевих загальних судах

Харківської області залишок нерозглянутих справ понад 1 рік без врахування зупинених проваджень складав 348 справ, що на 30 справ більше, порівняно з аналогічним періодом 2012 року. В провадженні Апеляційного суду Харківської області понад 1 рік перебуває 3 справи, дві з яких розглядаються по першій інстанції;

- ❖ в місцевих судах Херсонської області на розгляді понад 1 рік перебувало 92 кримінальні справи з урахуванням справ, провадження в яких зупинено у зв'язку з розшуком підсудного, в Апеляційному суді Херсонської області таких справ 52.

- ❖ у період з 01.01.2013 по 01.07.2013 місцевими загальними судами Хмельницької області не було розглянуто 154 кримінальні справи, судове провадження в яких тривало понад 1 рік;

- ❖ в районних судах Черкаської області перебувало 263 кримінальні справи, які знаходилися на розгляді більше 1 року, з них 67 перебували в експертних установах;

- ❖ в місцевих судах та Апеляційному суді Чернігівської області понад рік перебувало 25 кримінальних справ, з яких у 19 справах провадження зупинено у зв'язку з розшуком підсудних;

- ❖ в районних судах Чернівецької області перебувало 25 кримінальних справ понад 1 рік, з них 12 справ щодо 42 осіб, які утримуються під вартою понад 6 місяців;

Наведені статистичні дані дають підстави для висновку, що порівняно з попередніми звітними періодами в більшості судів суттєво зменшилась кількість справ, що тривалий час не знаходять свого вирішення, між тим ще наявні випадки порушення розумних строків розгляду справ.

Аналіз та вивчення даних, отриманих від апеляційних загальних судів, свідчить про те, що на оперативність розгляду кримінальних проваджень (кримінальних справ) впливають як об'єктивні причини, що обумовлені обставинами, які не залежать від суду, так і суб'єктивні причини, пов'язані з організацією роботи суду та здійснення провадження у справах суддями.

Об'єктивними причинами тривалого розгляду кримінальних справ (проваджень) є: штатна неукомплектованість судів та надмірне навантаження щодо розгляду справ, неявка учасників судового розгляду, відсутність залів судових засідань, нездійснення доставки підсудних конвойними підрозділами органів внутрішніх справ, тривале проведення експертиз, невиконання або неналежне виконання судових доручень та постанов (ухвал) про примусовий привід свідків, потерпілих та підсудних.

В якості суб'єктивних причин затягування розгляду справ апеляційними та загальними судами відзначені: неналежна організація роботи суду, відсутність самоконтролю з боку окремих суддів, оголошення тривалих, нічим не обґрунтованих, перерв, порушення судами строків призначення справ до апеляційного розгляду.

Найчастіше затягування розгляду кримінальної справи відбувалося у зв'язку з її відкладенням. При цьому, причини відкладення розгляду справи або оголошення перерви у слуханні справи були різноманітними.

Найбільш поширеною причиною відкладення розгляду справи є неналежна процесуальна поведінка учасників процесу, які не з'являються за викликами суду, в першу чергу неявка підсудних, свідків та потерпілих.

Так, місцевими судами Донецької області через неявку потерпілих та свідків розгляд справи відкладався 5601 раз, а через неявку підсудного – 4103.

Судами Дніпропетровської області та міста в першому півріччі 2013 року в 1266 випадках розгляд справи відкладався через неявку свідків та потерпілих.

В період з 01.01.2013 по 01.07.2013 через неявку учасників процесу загальними місцевими судами Полтавської області було відкладено 1136 судових засідань, з них через неявку свідків та потерпілих - 611.

Прикладом зазначеного може слугувати кримінальна справа за обвинуваченням Колосова А.В. (Ленінський районний суд м. Миколаєва), в якій було призначено 28 судових засідань, з них у 19 випадках оголошено перерву у зв'язку з неявкою свідків.

З підстав неявки свідків 31 раз було оголошено перерву в судовому засіданні з розгляду кримінальної справи за обвинуваченням Діденка М.Ф. та інших за ч. 2 ст. 15, ч. 3 ст. 368 КК України, яка перебуває в провадженні Бориспільського міськрайонного суду Київської області.

Розгляд кримінальної справи за обвинуваченням Костюченка О.В. (під вартою) за ч. 2 ст. 121 КК України, яка перебуває в провадженні Бориспільського міськрайонного суду Київської області з 23.03.2013, у зв'язку з неявкою свідків, відкладався 20 разів.

При розгляді кримінальної справи за обвинуваченням Маляренка Б.С. за ч. 3 ст. 212 КК України із 26 призначених судових засідань 15 разів оголошувалася перерва через неявку підсудного.

В провадженні Центрального-Міського суду м. Макіївки Донецької області з 11.06.2012 знаходиться кримінальна справа відносно трьох підсудних, один із яких Феночка А.М. тримається під вартою. Розгляд справи 7 разів було відкладено через неявку потерпілого.

У кримінальній справі за обвинуваченням Кадура В.М. за ч. 2 ст. 307 КК України, яка перебуває в провадженні Залізничного районного суду м.Сімферополя з 23.08.2011, судовий розгляд 15 разів відкладався через неявку підсудного, незважаючи на це, суд, надавши підсудному слово в судових дебатах, оголосив перерву для підготовки до останнього слова, що призвело до поновлення судового слідства та винесення чергової постанови про привід підсудного.

До затримки розгляду справ також призводить пошук перекладачів, які залучаються до судового процесу, або їх систематична неявка в судові засідання.

Так, судовий розгляд кримінальної справи за обвинуваченням Ягхікоша А.Х. (утримується під вартою) за ч. 3 ст. 305 КК України, яка перебуває в провадженні Бориспільського міськрайонного суду Київської області з 14.11.2011, 9 разів переносився у зв'язку з неявкою перекладача, що призвело до вирішення питання про його відвід.

Істотною причиною перенесення розгляду справ є невиконання або неналежне виконання органами міліції значної частини ухвал судів та постанов суддів про привід потерпілих та свідків, що також позбавляє суд можливості забезпечити оперативний розгляд кримінальних справ.

Наприклад, протягом 1-го півріччя 2013 року районними судами м. Києва винесено 992 постанови про привід підсудного, свідків, потерпілих, з яких не виконано 439 постанов, що становить 44, 26 %.

Місцевими загальними судами м. Севастополя у звітному періоді виносилися постанови про привід свідків та потерпілих у 393 кримінальних справах, з яких органом внутрішніх справ не виконано 197.

Так, у кримінальній справі за обвинуваченням Бойка В.В. за ч. 2 ст. 332 КК України, яка перебуває в провадженні Ужгородського міськрайонного суду Закарпатської області з 05.08.2011, основною причиною тривалого розгляду справи стала багаторазова неявка свідків та потерпілих, а саме в 11 судових засіданнях з 30 призначених. Головуючим у справі винесено 9 постанов про примусовий привід свідків, жодну з яких не виконано, в той час як підсудний тримається під вартою понад 2 роки та 6 місяців.

Кіровським районним судом м. Дніпропетровська по кримінальній справі відносно Курявського О.М. та інших було винесено 11 постанов про привід свідків, які належним чином не виконувалися, що тягло за собою безпідставне оголошення перерв в судових засіданнях (справа в провадженні суду з 07.12.2007).

У кримінальній справі за обвинуваченням Маргіна І.І. та інших за ч.ч. 2, 3 ст. 358, ч.2 ст. 190 КК України, яка надійшла до Іршавського районного суду Закарпатської області 17.05.2012 після скасування вироку апеляційним судом, розгляд справи було відкладено 18 разів з 22 призначених судових засідань, 16 постанов суду про привід свідків залишилися без виконання.

За повідомленням апеляційних судів, працівники міліції, здебільшого дільничні інспектори, не завжди відповідально ставляться до виконання постанов (ухвал) про привід, нерідко складають формальні рапорти про неможливість виконання приводу, без будь-якого підтвердження щодо відсутності за місцем проживання викликаної особи. Матеріали про причини неможливості виконання приводів часто надходять до судів вже після визначеної в постанові (ухвалі) дати, на яку слід здійснити привід. Водночас, значна кількість суддів належним чином не реагує на факти невиконання постанов про примусовий привід та не порушує питання про притягнення до дисциплінарної відповідальності винних в цьому працівників правоохоронних органів, хоча для справедливості також слід зазначити, що реагування листами чи окремими постановами на адресу прокуратур, ГУ МВС в областях, і навіть, Міністерства внутрішніх справ України, як правило, не дає позитивного результату.

За загальним правилом, ні сторона обвинувачення, ні сторона захисту, ігноруючи конституційний принцип змагальності, не переймаються яким чином можна забезпечити явку свідків у судові засідання, що також негативно впливає на оперативність судового розгляду.

У непоодиноких випадках розгляд кримінальних справ відкладається у зв'язку з неявкою з різних причин у судове засідання прокурорів та захисників (адвокатів).

Місцевими судами Донецької області у звітному періоді через неявку прокурора розгляд справи відкладався 768 разів, а у зв'язку з неявкою захисника - у 1417 випадках.

Розгляд кримінальної справи за обвинуваченням Ботош Н.А. та інших у вчиненні злочинів, передбачених ч. 5 ст. 19, ч. 3 ст. 28, ч. 3 ст. 358, ч. 2 ст. 368 КК України (дані Апеляційного суду Закарпатської області), із 73 разів 28 разів відкладався у зв'язку з неявкою того чи іншого захисника, а ще 8 разів через хворобу підсудного та/або захисника.

Розгляд кримінальної справи відносно Шагіняка А.С. та інших (Першотравенський міський суд Дніпропетровської області) 19 разів відкладався через неявку адвоката.

У зв'язку з неявкою захисника 9 разів оголошувалася перерва в судовому засіданні при розгляді кримінальної справи за обвинуваченням Пахнюка Є.В. та Слущького А.О., яка перебуває в провадженні Святошинського районного суду м. Києва.

У деяких справах суди вимушені були відкладати судовий розгляд через неявку прокурора, хоча до суду були доставлені підсудні, які трималися під вартою, та з'явилися інші учасники процесу.

Наглядним прикладом може бути кримінальна справа за обвинуваченням Кадура В.М. за ч. 2 ст. 307 КК України, яка перебуває в провадженні Залізничного районного суду м. Сімферополя з 23.08.2011, при розгляді якої у 8 випадках було оголошено перерву у зв'язку з неявкою прокурора, 7 разів за клопотанням прокурора, і ще 2 рази у зв'язку зі зміною обвинувачення прокурором.

По справі Шевченківського районного суду м. Києва відносно Баланенка А.В. та інших 6 разів оголошувалася перерва через неявку прокурора, повідомленого належним чином.

Істотне значення для оперативності розгляду кримінальних справ (кримінальних проваджень) має зупинення провадження за ними.

Із аналізу інформації, наданої апеляційними загальними судами, вбачається, що найпоширенішою причиною зупинення провадження по кримінальних справах є необхідність розшуку підсудного (обвинуваченого). При цьому, трапляються непоодинокі випадки необхідності розшуку підсудного із зупиненням провадження у справі відразу після надходження справи до суду, причиною чому є неявка підсудного в судове засідання та відсутність відомостей про його місцезнаходження.

Так, наприклад, на розгляді Кременчуцького районного суду Полтавської області перебуває кримінальне провадження за обвинуваченням Валеїші Ю.Б. за ч. 2 ст. 185 КК України, яке надійшло до суду 30.04.2013. Дане провадження тричі призначалося до судового розгляду, а оскільки жодного разу обвинувачений не з'явився в судове засідання і місце його перебування

встановити не вдалося, 17.06.2013 провадження у справі зупинено, а обвинуваченого оголошено в розшук.

Упродовж багатьох років однією з основних причин, що зумовлюють тяганину у кримінальних справах, є нездійснення доставки підсудних конвойними підрозділами органів внутрішніх справ.

За повідомленнями апеляційних загальних судів, неналежна робота конвою полягає в тому, що підсудні не завжди доставляються в судові засідання у зазначений день і час або доставляються із запізненням на декілька годин чи в невеликій кількості, істотно обмежується їх доставка у певні дні тижня. На тривалий час розтягується розгляд справ і через передчасне направлення засуджених до місць відбування покарання (коли адміністрація слідчого ізолятора, запобігаючи його переповненню спецконтингентом, робить це одразу після скасування вироку) або несвоєчасне етапування їх із виправної колонії.

Впродовж першого півріччя 2013 року місцевими загальними судами Донецької області 756 разів розгляд справи відкладався у зв'язку з нездійсненням до суду доставки підсудних, які тримаються під вартою. Для районних суддів у містах з кількома районами (м. Донецьк, м. Макіївка, м. Горлівка, м. Маріуполь) на організацію розгляду кримінальних справ, по яким особи тримаються під вартою, впливає обмежена кількість конвойних днів, доставка підсудних о 12-13 годині.

В суди м. Дніпропетровська (Дніпропетровська область) доставка підсудних, які утримуються під вартою, здійснюється лише тричі на тиждень і не більше 36 осіб.

За відсутності на території м. Севастополя власного слідчого ізолятору, підсудні, які утримуються під вартою та рахуються за судами міста, постійно тримаються під вартою в Сімферопольському СІЗО і доставляються лише за викликами суддів.

Негативним прикладом зазначеного є кримінальна справа за обвинувачення Алієва Р.Г. (під вартою з 18.08.2011) за ч. 1 ст. 186, ч. 1 ст. 122, ч. 3 ст. 296 КК України, яка надійшла в провадження Антрацитівського міськрайонного суду Луганської області 24.10.2012. З 12 разів оголошення перерви по справі, шість з них у зв'язку з недоставкою конвойною службою підсудних із слідчого ізолятора м. Луганська через встановлений ліміт осіб, що можуть одночасно перебувати в ІВС Антрацитівського МВ УМВС.

В Ємільчинському районному суді Житомирської області по справі №607/1-26/2011 у зв'язку з недоставкою конвоєм підсудного розгляд справи переносився 11 разів.

Аналогічна ситуація мала місце у кримінальній справі за обвинуваченням Івановського В.В. та інших за ч. 2 ст. 115 КК України (загалом 6 осіб, які утримуються під вартою; справа в провадженні Корабельного районного суду м. Миколаєва з 26.10.2010), в якій 14 разів розгляд справи відкладався у зв'язку з недоставкою підсудних.

У кримінальній справі за обвинуваченням Тараскіна М.В. за ч. 4 ст. 190, ч. 2 ст. 205, ч. 3 ст. 358 КК України (Ужгородський міськрайонний суд)

обвинувачений був етапований з м. Херсона до м. Ужгорода тільки через 1 рік після винесення постанови про його етапування.

В провадженні Амвросіївського районного суду Донецької області з 26.01.2012 перебуває кримінальна справа відносно 5 підсудних, 3 з яких знаходяться під вартою – Столяров А.В., Марчук А.В., Стиблянко Г.О., за ч. 3 ст. 187 КК України, яка 8 разів відкладалась слуханням через недоставку підсудних конвоєм.

З підстав нездійснення доставки до суду підсудного, який тримається під вартою, 7 разів було відкладено розгляд кримінальної справи за обвинуваченням Полухіна Ю.С. за ч. 2 ст. 186 КК України, яка перебуває в провадженні Фастівського міськрайонного суду Київської області з 21.06.2012.

Хоча, в деяких областях слід відзначити позитивну динаміку у вирішенні цього питання. Так, порівняно з попереднім звітним періодом істотно зменшилася кількість випадків недоставки осіб, які тримаються під вартою, в судові засідання судів Полтавської області, а саме до 61, тоді як за аналогічний період 2012 року мало місце 133 недоставки підсудних конвойною службою.

У значній кількості справ на оперативність розгляду впливає необхідність призначення та тривале проведення призначених у справі судових експертиз. Попри намагання суддів узгодити строки проведення експертиз, як передбачено п. 1.13 Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень, затвердженої наказом Міністерства юстиції України від 08.10.1998 №53/5, експертні установи повідомляють про неможливість виконати такі експертизи у визначені строки у зв'язку зі значним навантаженням, а у деяких випадках визначають занадто тривалі строки, внаслідок чого призначені судами експертизи в непоодиноких випадках проводяться місяцями, а то й роками.

Так, у звітному періоді загальними судами м. Києва у зв'язку з призначенням експертиз та тривалим їх проведенням було відкладено судовий розгляд у 47 кримінальних справах.

Наприклад, по справі щодо Цимбалюка О.Л. за ч. 2 ст. 367 КК України, яка перебуває в провадженні Шевченківського районного суду м. Києва, 06.09.2012 зупинено провадження у зв'язку із призначенням судово-бухгалтерської експертизи, а лише 20.06.2013 після отримання висновку експертизи провадження по справі відновлено, тобто проведення експертизи тривало близько 9 місяців.

Психіатрична експертиза у кримінальній справі за обвинуваченням Колісника Г.І. за ст. 291 КК України (перебуває в провадженні Олександрійського міськрайонного суду м. Кіровограда) в порушення строків, передбачених Законом України «Про судову експертизу», проводилася більше року. Між тим, в даній справі встановлені і суб'єктивні причини, які потягли за собою порушення розумних строків розгляду справи, зокрема оголошення перерв між судовими засіданнями тривалістю від 1 до 2 місяців, в непоодиноких випадках обумовлених зайнятістю судді в іншому процесі.

У кримінальній справі за обвинуваченням Возного С.П. за ч. 2 ст.125 КК України (Тетіївський районний суд Київської області) у період з 12.12.2008 по

05.06.2013 було призначено 3 експертизи, які в своїй сукупності проводились 51 місяць.

Судово-медичну експертизу у кримінальній справі за обвинуваченням Кривенка В.В. та Царенко Г.В. (знаходиться в провадженні Новосанжарського районного суду Полтавської області з 09.11.2010) було призначено ще 01.02.2011, проте станом на 07.06.2013 експертизу не проведено, на неодноразові запити суду отримано відповідь з Головного бюро СМЕ про перебування кримінальної справи в черзі на проведення експертизи.

У кримінальній справі за обвинуваченням Кулінка І.Л. за ч 2 ст. 121 КК України (знаходиться в провадженні Броварського міськрайонного суду Київської області з 13.01.2009) проведення повторної комплексної судово-медичної експертизи тривало 29 місяців, що значною мірою вплинуло на строки розгляду даної справи.

Між тим, слід зазначити, що суди, які повинні належним чином контролювати виконання своїх постанов (ухвал) про призначення експертизи, роблять це не завжди. Мають місце випадки, коли суди замість з'ясування та уточнення висновків експертизи шляхом допиту експертів не викликають останніх в судове засідання, а безпідставно призначають додаткові та повторні експертизи.

У кримінальній справі за обвинуваченням Христенко В.В. за ч. 2 ст. 364 КК України, яка перебуває в провадженні Компаніївського районного суду Кіровоградської області з 29.07.2011, комплексна судово-будівельна експертиза проводилася майже 8 місяців, а через два місяці судом було призначено повторну комплексну судово-будівельну експертизу, що свідчить про неналежну підготовку суду до призначення первинної експертизи.

Низкою апеляційних загальних судів в якості обставин, що негативно впливають на оперативність судового розгляду, вказані неповнота та однобічність досудового слідства, яка змушує суддів за клопотанням учасників судового розгляду призначати експертизи, проведення яких здійснюється протягом тривалого часу, витребувати додаткові докази, надавати судові доручення, які втім виконуються несвоєчасно або не виконуються взагалі. Зазначене в кінцевому випадку збільшує тривалість розгляду справ. В такому випадку підстав вважати судове слідство невиправдано довгим немає, оскільки оперативність судочинства не може бути визначена тільки як максимально швидкий розгляд справ, незважаючи на необхідність закінчення провадження в розумний строк, важливо також щоб суд повно, всебічно і об'єктивно виконав усі необхідні процесуальні дії та постановив обґрунтоване і законне судові рішення. Враховуючи специфіку судового розгляду, в ході судового розгляду не завжди була наявна можливість усунути неповноту та неправильність досудового слідства, у зв'язку з чим суди повертали кримінальні справи на додаткове розслідування у відповідності до вимог ст. 281 КПК України в редакції 1960 року.

До об'єктивних причин тривалого розгляду справ суди також відносять складність кримінального провадження, яка може бути зумовлена як фактичними обставинами справи, так і різними правовими аспектами,

пов'язаними зі справою опосередковано. Складність провадження визначається з урахуванням кількості підсудних, обвинувачених та вчинених суспільно небезпечних діянь, які містять ознаки злочинів, щодо яких здійснюється провадження, характеру фактичних даних, що підлягають встановленню, кількості учасників процесу (потерпілих, свідків, підсудних), вступу в процес нових осіб та ознайомлення їх з матеріалами справи, забезпечення допомоги перекладача тощо.

Так, у провадженні судів м. Севастополя перебуває 32 кримінальні справи з ознаками організованої злочинної групи, з них більше року розглядається 11 справ, понад 2 роки - 7 справ, понад 3 роки - 2 справи, понад 4 роки - 3 справи, понад 5 років – 5 справ. Кількість підсудних, які утримуються під вартою, в цих справах 24 особи.

Прикладом тривалого розгляду справи, обумовленого її складністю, може слугувати кримінальна справа за обвинуваченням Голяса С.Г. та інших, яка по першій інстанції розглядається Апеляційним судом Миколаївської області з 22.07.2008. По справі 25 підсудних, з яких 17 тримається під вартою, підсудні обвинувачуються у вчиненні організованою озброєною бандою понад 50 злочинів, з яких більше 30 вбивств та замахів на вбивства, характер пред'явленого обвинувачення зумовлює обов'язкову участь захисників у справі, матеріали кримінальної справи нараховують 345 томів, а по справі проходять 60 потерпілих та понад 500 свідків, які проживають по всій території України. При цьому підсудні систематично порушують порядок в судовому засіданні та вчиняють дії, які свідчать про явну зневагу до суду та інших учасників судового розгляду, за що 13 підсудних на тій чи іншій стадії судового розгляду видалялися із зали суду. Зазначені обставини безумовно негативно впливають на оперативність розгляду справи.

У кримінальній справі відносно Емінгова А.І. та інших, яка перебуває в провадженні Балаклавського районного суду з 07.11.2008, проходить 16 підсудних, з яких 6 підсудних утримуються під вартою, обсяг обвинувачення містить шість епізодів злочинної діяльності, а матеріали досудового слідства нараховують 25 томів.

Кримінальна справа за обвинуваченням Сірінька М.Я. (утримується під вартою) у вчиненні злочинів, передбачених ч. 3 ст. 365, ч. 5 ст. 191, ч. 2 ст. 366, ч. 2 ст. 209, ч. 2 ст. 205, ч. 2 ст. 233 КК України, яка перебуває в провадженні Миколаївського районного суду Миколаївської області з 22.07.2011, складається з 72 томів, при цьому підсудний обвинувачується у вчиненні більш ніж 1500 епізодів злочинної діяльності, систематично зловживає своїми процесуальними справами.

В більшості випадків тривалий розгляд справи обумовлений сукупністю причин, прикладом чого може слугувати кримінальна справа за обвинуваченням Змеєва С.О., Корчинського Р.М. (тримаються під вартою з 01.08.2011) та інших у вчиненні злочину, передбаченого ч. 3 ст. 187 КК України, яка перебуває в провадженні Стахановського міського суду Луганської області з 20.10.2011. Причинами тривалого розгляду справи є самовідвід судді, складність справи з урахуванням невизнання підсудними

винуватості, неодноразове невиконання органами внутрішніх справ приводу потерпілої, зупинення провадження по справі для екстрадиції підсудного Корчинського Р.М. (з 01.02.2012 по 24.07.2012), проведення стаціонарної судово-психіатричної експертизи підсудного Корчинського Р.М. (з 07.12.2012 по 12.03.2013), неодноразова неявка захисників.

Ухвалення судами першої інстанції рішень з істотним порушенням вимог кримінально-процесуального закону або безпідставне повернення справ на додаткове розслідування та/або постановлення виправдувальних вироків, що тягло за собою скасування судових рішень з направленням справи на новий судовий розгляд, як причина тривалого розгляду кримінальних справ, відзначена Апеляційними судами м. Києва, м. Севастополя, Апеляційним судом Дніпропетровської області, Апеляційним судом Київської області.

Згідно узагальнення апеляційного суду Київської області співвідношення об'єктивних причин та неналежної організації судового провадження, що зумовили тривалий розгляд справ, можна співвіднести у відсотковому визначені як 12% та 88%. При цьому із 88 % відсоток тривалого розгляду справ у зв'язку зі скасуванням процесуального рішення суду з поверненням справи на новий судовий розгляд складає 72, в той час як зайнятість суддів в іншому процесі лише 1,7%.

Наприклад, тривалий час не знаходить свого вирішення по суті кримінальна справа за обвинуваченням Василенко О.І. за ч. 2 ст. 368 КК України, яка вперше надійшла в провадження Обухівського районного суду Київської області 26.11.2009, зокрема, з причин скасування судом апеляційної інстанції попередніх вироків в даній справі.

Кримінальна справа за обвинуваченням Ганжа Ю.В. та інших за ч. 3 ст.355, ч. 1 ст. 122 КК України надійшла до Фастівського міськрайонного суду Київської області 04.04.2008. Після скасування судом апеляційної інстанції постановленого у справі вироку з поверненням справи на новий судовий розгляд, справа повторно надійшла до суду 13.07.2010, останнє слухання відбулося 04.06.2013.

Аналогічна ситуація по кримінальній справі за обвинуваченням Склярка П.Є. за ч. 2 ст. 186, ч. 1 ст. 152, ч. 1 ст. 309 КК України (підсудний утримується під вартою), яка вперше надійшла в провадження Обухівського районного суду Київської області 05.06.2008, після скасування вироків та постанов суду Апеляційним судом Київської області справа надійшла на новий судовий розгляд 08.04.2013.

Кримінальна справа за обвинуваченням Черненка О.А. за ч. 4 ст. 190, ч.ч.1, 3 ст. 358 КК України тричі направлялася на додаткове розслідування (06.05.2011, 22.08.2011, 07.11.2012), проте кожного разу постанова про направлення справи на додаткове розслідування скасовувалася судом апеляційної інстанції з направленням справи на новий судовий розгляд.

Негативно позначаються на стані організації правосуддя, зокрема на оперативності розгляду справ, також неналежні умови роботи судів, незадовільний рівень забезпечення їх приміщеннями та належно обладнаними залами судових засідань.

Так, за повідомленням Апеляційного суду Закарпатської області, найбільш гостро проблема відсутності достатньої кількості залів судових засідань відчувається в Ужгородському міськрайонному суді, Мукачівському міськрайонному суді та Тячівському районному суді Закарпатської області, де на 4-5 суддів припадає один зал судових засідань, що негативно впливає на оперативність відправлення правосуддя. Проблемою для багатьох судів є також те, що стаціонарне металеве загородження для підсудних може вмістити не більше 5—6 осіб, що дуже ускладнює, а в деяких випадках унеможлиблює розгляд справ з великою кількістю осіб, що утримуються під вартою.

Крім вказаного, за повідомленням апеляційних загальних судів, обставиною, що виправдовує більш тривалий строк судового розгляду місцевими судами, є велике навантаження суддів та неукомплектованість штатної чисельності місцевих судів.

Як зазначено в довідці Апеляційного суду Луганської області, основною причиною недотримання строків розгляду справ в Ровеньківському міському суді Луганської області є велике навантаження на суддів. Згідно штатного розпису зазначено 9 осіб, проте станом на 01.06.2013 працювало лише 2 судді, в провадженні суду в цей час перебувало 1989 справ цивільного провадження, 60 адміністративного провадження, 285 справ кримінального провадження, 232 справи кримінального судочинства, а також 1283 матеріали про притягнення осіб до адміністративної відповідальності.

Фактором, що суттєво впливає на оперативність розгляду справ, апеляційними загальними судами також відзначено штатну неукомплектованість судів, що пов'язана із відставкою суддів, переведенням до іншого суду, закінченням строку повноважень суддів, що призводить до збільшення навантаження на фактично працюючих суддів.

Наприклад, в Авдіївському місцевому суді Донецької області за штатним розписом передбачено 4 посади суддів, фактично працює 1 суддя, аналогічна ситуація склалася у Вугледарському міському суді, де передбачено три посади, а працює лише 1 суддя. В місцевих загальних судах Дніпропетровської області вакантними є 39 посад суддів.

Необхідність передачі на розгляд інших суддів справ, які перебували у провадженні переведених суддів та вже не були розглянуті ними в розумні строки, тягне за собою проведення судового слідства спочатку внаслідок зміни складу суду та в багатьох випадках призводить до тяганини.

Так, кримінальна справа за обвинуваченням Шмайлюка С.О., яка надійшла в провадження Шевченківського районного суду м. Києва 26.08.2010, спочатку була передана в провадження судді Осіпової Л.О., після обрання якої суддею Апеляційного суду м. Києва – передана в провадження судді Ткаленко Т.В., а після надання останній відпустки по догляду за дитиною – судді Осаулову А.А.

Кримінальна справа за обвинуваченням Хмельницького Б.С. та інших за ч. 3 ст. 289 КК України знаходиться в провадженні Васильківського міськрайонного суду Київської області з 04.03.2008. В період з 17.04.2008 по 26.09.2008 у справі під головуванням судді Очківського В.М. було проведено

20 судових засідань та 26.09.2008 оголошено перерву для підготовки до судових дебатів, після чого в судових засіданнях 06.10.2008, 10.10.2008, 13.10.2008 оголошено перерву для вирішення заявленого прокурором відводу судді Очківського В.М., який задоволено постановою голови суду від 14.10.2008. У період з 05.11.2008 по 30.06.2011 справа перебувала у провадженні судді Пасіки К., однак у зв'язку із закінченням повноважень останнього за результатами повторного авторозподілу передана на розгляд судді Пироженку О.В., який згодом був переведений до іншого суду, що потягло за собою передачу справи на розгляд судді Бабішу А.А. До теперішнього часу справа не знайшла свого вирішення по суті.

Кримінальна справа за обвинуваченням Білого М.М. (тримається під вартою) за ч. 2 ст. 307 КК України надійшла в провадження Ровеньківського міського суду Луганської області 22.06.2012. Спочатку справа надійшла в провадження судді Жадана О.П., після закінчення його повноважень 14.11.2012 справу передано на розгляд судді Шумченко Л.В., яка заявила самовідвід, 22.11.2012 справу передано судді Іващенко В.М., але у зв'язку з його смертю 25.02.2013 справу передано судді Кулигіну Є.А., та у зв'язку з великим навантаженням справу передано судді Ібадовій Н.П. 21.06.2013 справу розглянуто з постановленням вироку.

При наданні статистичних даних апеляційними загальними судами відзначено, що у зв'язку з введенням судового контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб у кримінальному провадженні на стадії досудового розслідування значно збільшилося навантаження на суддів, обумовлене необхідністю розгляду клопотань слідчих та прокурорів про забезпечення заходів кримінального провадження, відповідних скарг на дії та бездіяльність органів досудового розслідування, прокурора, а тому суддям не завжди вдається проводити судовий процес у найбільш складних кримінальних справах протягом повних робочих днів.

Постійне збільшення кількості судових справ та надмірне навантаження на суддів зумовлюють необхідність запровадження раціональної організації їхньої роботи, однак для об'єктивності слід зазначити, що в роботі деяких суддів ще наявна безсистемність та безплановість, які зумовлюють невинуватану тяганину при розгляді справ.

Виявлено випадки, коли окремі справи не розглядаються протягом тривалого часу у зв'язку з тим, що суддя не зміг належно організувати розгляд справи. По деяких справах вбачається невиконання вимог кримінально-процесуального законодавства, оголошення безпідставних тривалих перерв та неналежного оформлення кримінальних справ, що призводить до порушення розумних строків розгляду кримінальних справ та невинуватаної тяганини. Окремі судді призначають справи до розгляду на період перебування у відпустці або на час розгляду іншої справи, не враховують конкретні обставини справи, не вживають належних заходів з метою оперативного розгляду справ, у тому числі шляхом зміни порядку дослідження доказів.

Прикладом неналежної організації роботи судді може слугувати кримінальна справа відносно Ковач Ю.М. та інших за ч. 3 ст. 364 КК України

(Красногвардійський районний суд м. Дніпропетровська), судовий розгляд якої 18 разів відкладався із-за зайнятості головуючого в іншому судовому процесі.

У кримінальній справі за обвинуваченням Мосійчука І.В., Шпари В.М., Бевза С.В., кожний з яких утримується під вартою, яка перебуває на розгляді Києво-Святошинського районного суду Київської області з 07.12.2011, з підстав неналежної організації проведення судового провадження, розгляд справи було відкладено 18 разів, у зв'язку з перебуванням судді у нарадчій кімнаті - 8 разів, у зв'язку із закінченням робочого часу - 5 разів, а у зв'язку з розглядом суддею іншої справи - 6 разів.

Кримінальна справа за обвинуваченням Марісіна М.М. за ч. 1 ст. 286 КК України розглядається суддею Ленінського районного суду м. Севастополя з лютого 2010 року. У 2010-2011 роках по даній справі призначалось всього 14 судових засідань, з яких відбулося – 4; у 2012 році призначено 12 судових засідань, але відбулося - 3. При цьому 9 судових засідань було зірвано через зайнятість судді у інших процесах.

Крім того, причиною затягування розгляду кримінальних справ є неодноразове перебування суддів у нарадчій кімнаті по іншим кримінальним справам, що за певних обставин свідчить про неналежну організацію роботи з боку судді.

При розгляді кримінальної справи за обвинуваченням Губа Т.В. та інших за ч. 3 ст. 311 КК України (Кіровський районний суд м. Кіровограда) за 8 місяців було проведено лише 3 судових засідання, незважаючи на те, що підсудні утримуються під вартою з 01.07.2011.

При розгляді кримінальної справи за обвинуваченням Михайлова С.В. та інших за ст. 306 КК України (Кіровський районний суд м. Кіровограда) перерви між судовими засіданнями тривали від одного до двох місяців, за рік перебування справи в провадженні суду призначено 27 судових засідань, із них відбулося лише три, інші не відбулися з причин неявок прокурора, захисника, свідків, у зв'язку розглядом суддею інших справ.

По кримінальній справі за обвинуваченням Донець А.В. за ч. 2 ст. 366 КК України, яка знаходиться в провадженні Олександрійського міськрайонного суду м. Кіровограда з 19.01.2010, суддя Петушков С.А. заявив самовідвід за впливом одного року від дня надходження справи в провадження судді, що не узгоджується з вимогами статей 54-55 КПК України в редакції 1960 року.

Аналогічна ситуація мала місце в кримінальній справі за обвинуваченням Черничко В.М. за ч. 2 ст. 286 КК України (в провадженні Глобинського районного суду Полтавської області, до підсудного застосовано запобіжний захід у виді підписки про невиїзд), при розгляді якої суддя Прикіпелова Л.В. заявила самовідвід більш ніж через 4 місяці від дня надходження справи в її провадження.

Кримінальна справа за обвинуваченням Ключова С.О. за ч. 2 ст. 185 КК України (надійшла в провадження Олександрійського міськрайонного суду м. Кіровограда 31.01.2012) не розглядалася в період з 30.04.2012 по 24.10.2012 у зв'язку з хворобою та відпусткою судді. Слід зауважити, що питання про

повторний автоматичний розподіл справи відповідно до вимог чинного законодавства України не вирішувався.

В провадженні Центрального-Міського районного суду м. Макіївки Донецької області перебуває кримінальна справа за обвинуваченням Льовкіна К.В. за п. 12 ч. 2 ст. 115 КК України, яка розглядається судом у складі трьох професійних суддів. 8 разів розгляд справи відкладався у зв'язку із неповним складом суду, з них 3 рази через зайнятість одного із суддів в іншому процесі, 2 рази – через перебування одного із суддів в нарадчій кімнаті.

По кримінальній справі відносно Ворошилова А.І. та інших (Шевченківський районний суд м. Києва) із 17 призначених судових засідань 5 разів справу знято з розгляду через відсутність вільного залу судових засідань.

При опрацюванні наданої інформації також встановлені непоодинокі випадки порушення судами встановленого ст. 354 КПК України в редакції 1960 року строку порядку направлення справи до апеляційного суду.

Наглядним прикладом може слугувати кримінальна справа відносно Авлахова А.А. за ч. 3 ст. 185, ч. 2 ст. 186 КК України, яка була розглянута Ленінським районним судом м. Севастополя з постановленням вироку 18.07.2011, проте справу було направлено до апеляційного суду лише у липні 2012 року, тобто через рік, а вже у вересні 2012 року закінчився строк відбування призначеного Авлахову А.А. за вироком суду покарання.

Суб'єктивними причинами тривалого не вирішення по суті кримінальних справ є недостатнє реагування суддів на факти зриву судових засідань та несвоєчасне вжиття передбачених законом заходів до учасників судового розгляду.

Поодинокими є випадки притягнення недобросовісних учасників судового розгляду до передбаченої законом адміністративної відповідальності, так в першому півріччі 2013 року жодного такого випадку не було при розгляді справ загальними судами м. Києва, в той час як за цей же період загальними судами Донецької області по 23 справам суди в порядку ст. 185-3 КУпАП накладали штрафи за прояв неповаги до суду.

Підсумовуючи викладене, можна дійти висновку, що тяганина при розгляді кримінальних справ у судах допускається здебільшого з причин, що не залежать від суддів, передусім, це: неналежне матеріально-технічне та кадрове забезпечення судів, відсутність у більшості з них належних умов для здійснення правосуддя, неякісне проведення досудового слідства та дізнання, велике навантаження на суддів, складність справ, недоставка або несвоєчасна доставка в судові засідання на вимогу суддів конвойними підрозділами внутрішніх справ підсудних, які тримаються під вартою, або несвоєчасне виконання органами міліції ухвал (постанов) судів (суддів) про примусовий привід свідків, підсудних, потерпілих тощо.

Апеляційні суди в основному вживають заходів, спрямованих на покращення стану оперативності розгляду місцевими загальними судами кримінальних справ. Зокрема, періодично вивчається стан організації роботи місцевих судів щодо строків розгляду кримінальних справ, питання щодо оперативності розгляду кримінальних справ періодично розглядаються на

зборах суддів, надається відповідна методична допомога. Такі заходи дають окремі позитивні результати.

Між тим, за результатами попереднього розгляду наданої інформації, з метою покращення оперативності розгляду кримінальних справ та проваджень рада суддів загальних судів вважає доцільним:

За результатами попереднього узагальнення наданої апеляційними загальними судами інформації з даного питання, з метою покращення оперативності розгляду кримінальних справ та проваджень (далі справ) рада суддів загальних судів вважає доцільним:

Рекомендувати головам апеляційних загальних судів щоквартально аналізувати стан оперативності розгляду справ, особливо тих, за якими підсудні тримаються під вартою, та щодо неповнолітніх, результати яких заслуховувати на зборах суддів апеляційних загальних судів.

Рекомендувати суддям апеляційних загальних судів систематично надавати методичну допомогу суддям місцевих загальних судів.

Рекомендувати головам місцевих загальних судів:

- постійно вивчати та аналізувати причини тривалого розгляду справ, здійснювати контроль за дотриманням суддями розумних строків розгляду справ, особливу увагу звернувши на оперативність розгляду справ, по яким підсудні утримуються під вартою, а також справ щодо неповнолітніх;

- в межах наданих повноважень реагувати на випадки невиконання судових доручень, постанов та ухвал суду про привід підсудних, свідків та потерпілих, а також вимушене оголошення перерв з причин неявки представників державного обвинувачення та захисту, недоставки підсудних осіб з вини конвойної служби.

Звернути увагу суддів місцевих загальних судів на необхідність покращення якості розгляду справ, у зв'язку з чим рекомендувати суддям систематично вивчати зміни до законодавства України та аналізувати практику скасування судових рішень апеляційними та касаційними інстанціями.

Рекомендувати суддям місцевих загальних судів:

- не допускати багаторазових відкладень слухання справи та оголошення перерв на тривалий час без належних на те правових підстав;

- постійно вживати заходів, необхідних для усунення виявлених недоліків в організації судових процесів та помилок у застосуванні кримінального процесуального законодавства;

- суддям, у провадженні яких знаходяться справи, не розглянуті понад 6 місяців, та справи, не розглянуті понад рік, вживати усіх організаційних заходів для якісного та оперативного розгляду справ та усунення причин тяганини;

- своєчасно у відповідності до вимог чинного законодавства України реагувати на кожен випадок невиконання судових доручень, постанов та ухвал суду про привід підсудних, свідків, потерпілих, на факти зриву судових засідань з причин неявки представників державного обвинувачення, захисників, а також з вини конвойної служби.

Рада суддів загальних судів